

Eliyaah - Lambarka Koowaad

Kan Hore iyo Kan Dambe

Jeff Pippenger

2023-07-31

Hadalkii xidhitaanka ee Axdiga Hore wuxuu soo bandhigayaa ballanqaad ku saabsan in nebi Eliyaah soo muuqan doono isagoo wata farriin ka horraysa maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga.

Bal eega, waxaan idiin soo diri doonaa Eliiyaah nebiga ka hor imaatinka maalinta weyn oo cabsida leh ee Rabbiga; oo isagu qalbiga aabbayaasha ayuu u jeedin doonaa carruurta, iyo qalbiga carruurtana aabbayaashood, si aanan u iman oo aan dhulka habaar ugu dhufto. Malaakii 4:5, 6.

Kitaabku si cad ayuu u sheegayaa in “maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga” ama “habaarka” uu Ilaah “dhulka ku dhufto” sidoo kale si astaameed ah loogu muujiyey “todobada belaayo ee ugu dambaysa” ama “cadhada Ilaah” ee kitaabka Muujintii. Cutubka shan iyo tobnaad ee Muujintii wuxuu soo bandhigayaa goobta nebiyadeed ee horseedda daadinta toddobada belaayo ee waaweyn oo laga cabsado ee ugu dambaysa ee ku xusan cutubka lix iyo tobnaad.

Oo waxaan samada ku arkay calaamad kale, weyn oo yaab leh: toddoba malaa’igood oo sita toddobada belaayo ee ugu dambaysa; waayo, iyaga dhexdooda waxaa ku dhammaaday cadhada Ilaah.

Oo waxaan arkay wax u eg bad muraayad ah oo dab lagu qasay; oo kuwii ka adkaaday bahalkii, iyo sanamkiisii, iyo summaddiisii, iyo tirada magiciisaba, waxay taagnaayeen baddaas muraayadda ah, iyagoo haysta kataaradihii Ilaah. Oo waxay ku gabyeen gabaygii Muuse oo ahaa addoonkii Ilaah, iyo gabaygii Wanka, iyagoo leh, Shuqulladaadu waa waaweyn yihiin oo yaab badan, Rabbiyow Ilaaha Qaadirka ahow; jidadkaagu waa xaq iyo run, Boqorkii quduusiintaow. Yaa aan kaa cabsan doonin, Rabbiyow, oo magacaaga aan u ammaani doonin? waayo, adiga oo keliya ayaa quduus ah; waayo, quruumaha oo dhammu way iman doonaan oo hortaada ku caabudi doonaan; waayo, xukumadaadii waa la muujiyey.

Taas dabadeed waan fiiriyey, oo bal eeg, waxaa samada laga furay macbudkii teendhada maragga. Toddobadii malaa’igoodna waxay ka soo baxeen macbudka, iyagoo sita toddobada belaayo, oo huwan dhar wanaagsan oo cad oo nadiif ah, laabahoodana waxaa ku xidhnaa suumanno dahab ah. Mid ka mid ah afartii xayawaan wuxuu toddobadii malaa’igood siiyey toddoba fijaan oo dahab ah, oo ay ka buuxdo cadhadii Ilaaha weligiis iyo weligiisba nool. Macbudkiina waxaa ka buuxsamay qiiq ka yimid ammaanta Ilaah iyo xooggiisa; oo ninna ma geli karin macbudka ilaa toddobada belaayo ee toddobada malaa’igood ay dhammaadaan. Muujintii 15:1–8.

Sababta “ninna uusan u geli karin macbudka ilaa toddobada belaayo ee toddobada malaa’igood la dhammeeyo” waa in fursadda lagu helo badbaado ay xirmayso marka macbudka qiiq ka buuxsamo

cutubka shan iyo tobnaad. Wakhtigii imtixaanka ee binu-aadmiga loo siiyey inay toobad keenaan oo badbaado helaan markaas wuu dhammaanayaa. Marka wakhtigaas la gaaro, “maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga” oo Yooxanaa ugu yeedhay “toddobada belaayo ee ugu dambaysa” ayaa la shubaa ka hor Imaatinka Labaad ee Masiixa. Malaakii maalintaas wuxuu ugu yeedhay “mid laga cabsado,” Ishacyaahna wuxuu ku aqoonsadaa inay tahay “shuqulkiisa qalaad” ee Ilaah.

Waayo, Rabbigu wuu kici doonaa sidii buurta Perasim, wuuna cadhoon doonaa sidii dooxada Gibecoon, inuu sameeyo shuqulkiisa, shuqulkiisa qalaad; oo uu dhammaystiro camalkiisa, camalkiisa yaabka leh. Haddaba sidaas daraaddeed ha noqonina kuwo wax quudhsada, yaanay silsiladihiinnu u sii xoogaysan; waayo, waxaan Rabbiga ah Ilaaha ciidammada ka maqlay baabba’ la goostay oo ku soo dejisan dunida oo dhan. Ishacyaah 28:21, 22.

Inkastoo falka Ilaah ee “qalaad” uu koobayo “dhulka oo dhan,” haddana Waxyigu si cad buu u muujinayaa in daadinta belaayooyinku la xiriirto fallaagowga qaran keliya.

“Quruumaha shisheeye waxay raaci doonaan tusaalaha Maraykanka. In kastoo iyadu hormuud noqoto, haddana isla dhibaataadaas ayaa ku soo degi doonta dadkeenna ku kala nool dhammaan qaybaha dunida.” Testimonies, volume 6, 395.

“Markii Ameerika, oo ah dhulka xorriyadda diinta, ay la midoobto Baabnimada iyadoo qasbaysa damiirka oo ku khasbaysa dadka inay maamuusaan sabtida beenta ah, dadka dal kasta oo dunida ku yaal waxaa loo hoggaamin doonaa inay raacaan tusaalaheeda.” Testimonies, mugga 6, 18.

Quruun kastaa wuxuu buuxin doonaa koobka wakhtigooda tijaabada ah, laakiin “xukummada Ilaah” ee Sister White ku tilmaamay “burburka qaran”, “wakhtiga xukunnada halaagga ah ee Ilaah” sida ay sidoo kale ugu yeedhay taariikhda ka bilaabmaysa sharciga Axadda ee Maraykanka, ma aha toddobada belaayo ee ugu dambaysa.

“Waxaa imanaya waqti marka sharciga Ilaah, si gaar ah, looga dhigi doono wax aan qiimo lahayn dalkeenna. Taliyayaasha qarankeenna waxay, iyadoo adeegsanaya xeerar sharci-dejin ah, dhaqan gelin doonaan sharciga Axadda, sidaas awgeedna dadka Ilaah waxaa la gelin doonaa khatar weyn. Marka qarankeenna, goleyaashiisa sharci-dejinta, ay soo saaraan sharciyo lagu xidhayo damiirrada dadka ee ku saabsan xorriyadahooda diineed, iyadoo qasbaya dhawrida Axadda, oo adeegsanaya awood dulmi ah oo ka dhan ah kuwa ilaaliya Sabtida maalinta toddobaad, sharciga Ilaah, ujeeddo kasta oo wax-ku-ool ah, waxaa laga dhigi doonaa wax aan qiimo lahayn dalkeenna; riddada qaran ahaaneedna waxaa xigi doonta halaag qaran ahaaneed.” Review and Herald, December 18, 1888.

Xukunnada Ilaah, oo Walaasha White ku tilmaamay “halaag qaran,” waxay ka bilaabmaan sharciga qaran ee Axadda, waxayna calaamadeeyaan bilowga “falka yaabka leh” ee Ilaah, in kastoo falka yaabka leh ee Ilaah si gaar ah uu u yahay toddobada belaayo ee ugu dambaysa. Sawir ka dhammaystiran oo ku saabsan falka yaabka leh ee Ilaah ayaa muuqda marka samatabbixintii Masar lagu daro xariiqda xukunnada fulineed ee Ilaah. Belaayooyinkii Masar, in kastoo ay toban ahaayeen tiradoodu, waa la kala qaybiyey. Saddexdii ugu horraysay ayaa laga soocay toddobadii ugu dambaysay. Sidaas darteed, samatabbixinta Masar waxay tilmaamaysaa wakhti uu matalayo

saddexda belaayo ee ugu horraysa, kaas oo ka bilaabma halaagga qaran ee Maraykanka, kuna sii socda ilaa Miikaa'iil istaago oo fursadda tijaabada aadanuhu xidhanto.

“Xukummada Ilaah waxay ku soo degi doonaan kuwa doonaya inay dulmiyaan oo baabbi'iyaan dadkiisa. Dulqaadka dheer ee uu kuwa sharka leh ula samro wuxuu dadka ku sii dhiirrigeliyaa xadgudubka, hase yeeshee ciqaabtoodu sidaas oo ay tahay waa hubaal oo cabsi badan, maxaa yeelay muddo dheer baa dib loo dhigay. 'Rabbigu wuxuu u kici doonaa sidii Buurta Perasim, wuuna cadhoon doonaa sidii dooxada Gibecoon, inuu shuqulkiisa sameeyo, shuqulkiisa qalaad; oo uu falimihiisa oofiyo, falimihiisa qalaad.' Ishacyaah 28:21. Ilaaheenna naxariista badan, falka ciqaabtu waa fal qalaad. 'Sida runta ah aan noolahay, ayaa Sayidka Rabbiga ahu leeyahay, kuma farxo dhimashada kii shar leh.' Yexesqeel 33:11. Rabbigu waa 'naxariis badan oo nimco leh, dulqaad dheer, oo hodan ku ah wanaag iyo run, ... oo cafiya xumaanta iyo xadgudubka iyo dembiga.' Habase yeeshee sinaba 'kan eedda leh ugama dhigi doono mid aan eed lahayn.' 'Rabbigu cadho wuu ka gaabiyaa, wuuna ku weyn yahay xoog, oo sinaba kii shar leh eed ugama reebi doono.' Baxniintii 34:6, 7; Naxuum 1:3. Waxyaalo cabsi leh oo xaqnimo ku jirto ayuu ku xaqiijin doonaa awoodda sharcigiisa la tumanayo. Darnaanta abaalmarinta xun ee sugaysa xadgudbaha waxaa laga garan karaa sida Rabbigu uga cagojiido fulinta caddaaladda. Qaranka uu muddo dheer u samro, oo uusan ku dhufan doonin ilaa uu ka buuxiyo qiyaasta xumaantiisa ee xisaabta Ilaah ku qoran, ugu dambayntii wuxuu cabbi doonaa koobka cadhada oo aan naxariis lagu qasin.”

“Markuu Masiixu joojiyo shafeecadiisa meesha quduuska ah, cadhada aan waxba lagu qasin ee loogu hanjabay kuwa caabuda bahalka iyo sanamkiisa oo qaata calaamaddiisa (Muujintii 14:9, 10), waa la ku shubi doonaa. Belaayooyinkii ku dhacay Masar markii Ilaah ku sigtay inuu reer binu Israa'iil samatabbixiyo waxay dabecad ahaan la mid ahaayeen xukunnada ka sii daran oo ka sii baahsan ee dunida ku soo degi doona wax yar ka hor samatabbixinta ugu dambaysa ee dadka Ilaah. Qoraaga muujintuna, isagoo sharaxaya afooyinkaas cabsi badan, wuxuu leeyahay: 'Nabar xun oo daran baa ku dhacay dadkii lahaa calaamadda bahalka iyo kuwii caabudi jiray sanamkiisa.' Baddiina 'waxay noqotay sidii dhiiggii nin dhintay, oo naf kasta oo noolayd oo badda ku jirtayna way dhimatay.' Oo 'webiyadii iyo ilihii biyuhuna ... dhiig bay noqdeen.' In kastoo ciqaabahani cabsi badan yihiin, haddana caddaaladda Ilaah si buuxda baa loo xaqiijiyey. Malaa'igta Ilaah waxay ku dhawaaqaysaa: 'Rabbiyow, xaq baad tahay, ... maxaa yeelay sidaas baad u xukuntay. Waayo, iyagu waxay daadiyeen dhiiggii quduusiinta iyo nebiyada, adiguna waxaad siisay dhiig ay cabbaan; waayo, way istaahilaan.' Muujintii 16:2–6. Markay dadka Ilaah dhimasho ku xukumeen, waxay si dhab ah dusha ugu qaadeen dambiga dhiiggooda sidii iyagoo gacmahooda ku daadiyey. Sidaas oo kale ayuu Masiixu Yuhuuddii wakhtigiisii ku sheegay inay dembi ku leeyihiin dhiiggii oo dhan ee ragga quduuska ah oo la daadshay tan iyo waagii Haabiil; maxaa yeelay, waxay lahaayeen isla ruuxii, oo waxay doonayeen inay qabtaan isla shuqulkii ay qabteen dilaayaashii nebiyada.

“Belaayada xigta, awood baa qorraxda loo siiyaa 'inay dadka dab ku gubto. Oo dadkiina waxaa lagu gubay kulayl weyn.' Aayadaha 8, 9. Nebiyadu sidan bay ku tilmaamaan xaaladda dhulka wakhtigan laga cabsado: 'Dhulku waa barooranayaa; ... maxaa yeelay goosashadii beeraha way halligantay.... Dhirtii duurka oo dhammu way engegeen, maxaa yeelay farxaddii binu-aadmiga way engegtay.' 'Abuurkii wuxuu ku qudhmay ciidda hoosteeda, bakhaarradiina

cidlo bay noqdeen.... Sidee bay xooluhu u taahaan! Lo'dii adhigeedii waa wareersan yihiin, maxaa yeelay daaq ma haystaan.... Wabiyadii biyuhu way qalaleen, oo dabkiina wuxuu baabbi'iyey daaqyadii cidlada.' 'Gabayadii macbudku maalintaas waxay ahaan doonaan baroor, ayaa Sayidka Rabbiga ahu leeyahay; meydad badan baa meel kasta oolli doona; aamusnaan bay dibadda ugu tuuri doonaan.' Yoo'eel 1:10-12, 17-20; Caamoos 8:3."

"Belaayooyinkani ma aha kuwo caalami ah, haddii kale dadka deggan dhulka gebi ahaanba waa la dabar goyn lahaa. Hase yeeshee waxay ahaan doonaan afooyinka ugu cabsi iyo argagax badan ee abid ay dadku ogaadeen. Xukunnadii oo dhan ee dadka ku dhacay, ka hor xidhitaanka wakhtiga nimcada, waxaa ku lammaanaa naxariis. Dhiigga baryaya ee Masiixu wuxuu dembilaha ka gaashaantay inuu helo qiyaasta buuxda ee dembigiisa; laakiin xukunka ugu dambeeya, cadhadu waxaa loo shubayaa iyada oo aan naxariis lagu darin.

"Maalintaas, dad badani waxay doonan doonaan hoyga naxariista Ilaah oo ay muddadaas dheer quudhsanayeen. 'Bal eega, waxaa imanaya maalmo, ayaa Sayidka Rabbiga ahu leeyahay, oo aan abaar dalka ku soo dejin doono, taas oo aan ahayn abaar kibis ah ama harraad biyo ah, laakiinse ay tahay maqalka erayada Rabbiga; oo waxay ka warwareegi doonaan bad ilaa bad, oo xagga woqooyi ilaa xagga bari ayay hore iyo gadaal ugu ordi doonaan inay erayga Rabbiga doondoonaan, mana heli doonaan.' Caamoos 8:11, 12." Murankii Weynaa, 627-629.

Qoraalkii hore waxa lagu yidhi, "Quruunta uu dulqaadka u hayo, oo aanu ku dhufan doonin ilaa ay buuxiso qiyaasta xumaanteed ee xisaabta Ilaah, ugu dambaysta waxay cabbi doontaa koobka cadhada oo aan naxariis lagu qasin." Iyaduna waxay isla faqraddaas ku qortay, "Belaayooyinkii Masar ku dhacay markii Ilaah ku dhowaa inuu Israa'iil samatabbixiyo waxay dabecad ahaan la mid ahaayeen xukunnada ka sii cabsi badan oo ka sii baaxad weyn ee dunida ku soo degi doona wax yar ka hor samatabbixinta ugu dambaysa ee dadka Ilaah." Quruunta (Maraykanka) buuxisa "qiyaasta xumaanta" waxay la kulmi doontaa belaayooyin la mid ah tobankii belaayo ee Masar.

Belaayooyinkii Masar waxa loo kala qaybiyey laba xilli. Saddexdii belaayo ee ugu horraysay waxay ku dheceen qof walba, laakiin toddobadii belaayo ee ugu dambaysay waxay ku dheceen Masriyiinta oo keliya.

Oo maalintaas ayaan kala sooci doona dalka Goshen oo dadkaygu deggan yihiin, si aanay xayn-duqsi ahi halkaas uga jirin; si aad u ogaato inaan anigu ahay Rabbiga jooga bartamaha dhulka. Baxniintii 8:22.

Saddexdii belaayo ee ugu horreeyey ee Masar waxay ku dhaceen meel kasta, laakiin Goshen, oo Cibraaniyintu degganaayeen, ma ay helin toddobadii belaayo ee ugu dambeeyey ee Masar. Maraykanku waa quruunta buuxisa koobkeeda xumaanta marka la gaaro sharciga Axadda. Halkaas qaran-riddo ayaa waxaa daba socota halaag qaran, hase yeeshee xukummada keena halaagga qaran waxaa ku qasan naxariis ilaa Miikaa'iil istaago oo wakhtiga imtixaanku u xidhmo binu-aadmiga oo dhan. Marka la gaaro sharciga Axadda ee Maraykanka, inta badan kuwa hadda qirta inay yihiin kuwa Sabtida dhawra waxay u sujuudi doonaan awoodaha jira oo waxay aqbali doonaan calaamadda bahalka. Wakhtigaas arrinta sharciga Axaddu waxay noqotaa imtixaan ruuxi ah oo loogu talagalay kuwa ka baxsanaa Adventism-ka. Laga bilaabo sharciga Axadda ee Maraykanka ilaa Miikaa'iil istaago waxaa jiri doona ururinta weyn ee shaqaalaha saacadda kow iyo tobnaad,

laakiin albaabku mar hore ayuu ku xidhmay kuwa mas'uulka laga dhigay iftiinka Sabtida maalinta toddobaad ka hor sharciga Axadda.

“Marba marka ay maalmuhu sii socdaan, waxaa sii caddaanaya in xukunnada Ilaah ay dunida ku jiraan. Dab, daad, iyo dhulgariirba wuxuu degganayaasha dhulkan uga digayaa soo-dhowaanshihiisa dhow. Waxaa soo dhowaanaya wakhtigii ay imanayso dhibaatadii weynayd ee taariikhda dunida, marka dhaqdhaqaaq kasta oo ku jira maamulka Ilaah lagu fiirin doono xiise aad u daran iyo cabsi aan la sheegi karin. Si degdeg ah oo isdaba joog ah ayay xukunnada Ilaah isu daba mari doonaan—dab iyo daad iyo dhulgariir, oo ay la socdaan dagaal iyo dhiig daadasho.”

“Alla maxay dadka u garan lahaayeen wakhtiga booqashadooda! Waxaa jira kuwo badan oo aan weli maqlin runta imtixaanka ah ee wakhtigan loogu talagalay. Waxaa jira kuwo badan oo Ruuxa Ilaah la halgamayo. Wakhtiga xukunnada baabbi'inta ee Ilaah waa wakhtiga naxariista u ah kuwa aan helin fursad ay ku bartaan waxa runta ahi tahay. Rabbigu si damqasho leh ayuu u eegi doonaa iyaga. Qalbigiisa naxariistu way taabatay; gacantiisuna weli waa u fidsan tahay inay badbaadiso, halka albaabku u xiran yahay kuwa aan doonayn inay soo galaan.”

“Naxariista Ilaah waxaa lagu muujiyaa dulqaadkiisa dheer. Wuxuu dib u hayaa xukumadiisa, isagoo sugaya in farriinta digniinta ah loo dhawaaqo dadka oo dhan. Oh, haddii dadkeenna ay dareemi lahaayeen sidii ay ahayd masuuliyadda dushooda saaran ee ah inay dunida gaadhsiiyaan farriinta ugu dambaysa ee naxariista, shuqul yaab badan baa la qaban lahaa!”
Testimonies, volume 9, 97.

Qoraalkii hore waxay ku caddaysay in “waqtiga xukummada halligaadda leh ee Ilaah uu yahay waqtiga naxariista loogu talagalay kuwa aan helin fursad ay ku bartaan waxa runta ah.” Qoraalka xiga waxay muddadaas ku tilmaamaysaa “waqtiga dhibaatada.”

“Waxaan arkay in Sabtida quduuska ahi ay tahay, oo ay ahaan doonto, derbiga kala sooca Israa'iilka runta ah ee Ilaah iyo kuwa aan rumaysadka lahayn; iyo in Sabtidu ay tahay su'aasha weyn ee mideynaysa qalbiyada quduusiinta qaaliga ah ee Ilaah ee sugaya. Oo haddii qof rumaysto, oo xajiyo Sabtida, oo helo barakada la socota, dabadeedna ka tago, oo jebiyo amarka quduuska ah, isagu albaabbada Magaalada Quduuska ah ayuu iska xidhi lahaa, sida xaqiiqada ah ee uu jiro Ilaah xukuma samada sare. Waxaan arkay in Ilaah lahaa carruur aan arkin oo aan xajin Sabtida. Iyagu ma ay diidin iftiinka ku saabsan. Oo bilowgii wakhtiga dhibaatada, waxaa nalaga buuxiyey Ruuxa Quduuska ah markii aannu baxnay oo si ka sii buuxda ugu dhawaaqnay Sabtida. Tani waxay ka cadhaysiisay kiniisadda iyo Adventist-yada magac-u-yaalka ah, maadaama aanay beenin karin runta Sabtida. Oo wakhtigan, kuwii Ilaah doortay dhammaantood si cad bay u arkeen in aannu runta haysannay, wayna soo baxeen oo waxay nala adkaysteen silicdii.” A Word to the Little Flock, 18, 19.

In kastoo wax yar la beddelay, isla tuducii hadda la soo xigtay waxaa laga helaa buugga Early Writings. Buuggaas dhexdiisa waxay ku dartay faallo ku saabsan hadalkeedii ahaa “wakhtiga dhibaatada.” A Word to the Little Flock wuxuu ahaa daabacaaddii ugu horraysay ee Millerites-kii aaminka ahaa ee niyad-jabay ka dib Great Disappointment ee Oktoobar 22, 1844, waxaana tobannaan sano ka dib, markii tifaftirayaashu adeegsadeen qaybo ka mid ah buug-yaraahaas si ay

ugu daraan buugga Early Writings, ay caddeeyeen in “wakhtiga dhibaatada” ee halkaas loola jeeday aanu ahayn toddobada belaayo ee ugu dambaysa, waayo marka toddobada belaayo ee ugu dambaysa la shubo, naxariis laguma qaso xukummada.

“1. Bogga 33 waxaa ku qoran sidan: ‘Waxaan arkay in Sabtida quduuska ahi ay tahay, ayna ahaan doonto, derbiga kala sooca u dhexeeya Israa’iilka runta ah ee Ilaah iyo kuwa aan rumaysnayn; iyo in Sabtidu tahay su’aasha weyn ee mideynaysa qalbiyada quduusiinta qaaliga ah ee Ilaah, kuwaas oo sugaya. Waxaan arkay in Ilaah leeyahay carruur aan arkin oo aan dhawrin Sabtida. Iyagu ma ay diidin iftiinka ku saabsan arrintan. Oo bilowgii wakhtiga dhibaatada, waxaa nala buuxiyey Ruuxa Quduuska ah markaan baxnay oo aan si ka sii buuxda u naadinay Sabtida.’”

“Aragtidan waxaa la bixiyey sannadkii 1847, xilligaas oo ay jireen tiro aad u yar oo ka mid ah walaalaha Advent-ka ah oo dhawrayay Sabtida, kuwaas oo ay haddana tiro yar oo keliya rumaysnaayeen in dhawriddeedu ay leedahay ahmiyad ku filan oo lagu kala saaro dadka Ilaah iyo kuwa aan rumaysnayn. Hadda fulinta aragtidaas ayaa bilaabaysa in la arko. ‘Bilowga wakhtiga dhibaatada,’ ee halkan lagu sheegay, ma tilmaamayo wakhtiga belaayooyinku bilaabi doonaan in la daadiyo, ee wuxuu tilmaamayaa muddo gaaban oo ka horraysa intaan la daadin, inta Masiixu ku jiro meesha quduuska ah. Wakhtigaas, inta shaqada badbaadintu xidhmayso, dhibaatadu waxay ku soo degi doontaa dhulka, quruumuhuna way cadhoon doonaan, hase yeeshee waa la xakamayn doonaa si aanay u hor istaagin hawsha malaa’igta saddexaad. Wakhtigaas ‘roobka dambe,’ ama dib-u-cusboonaysiinta ka timaadda hortiisa Rabbiga, ayaa iman doona si uu awood u siiyo codka weyn ee malaa’igta saddexaad, oo quduusiinta ugu diyaariyo inay istaagaan muddada belaayooyinka toddobada ugu dambeeya la daadin doono.” Early Writings, 85.

Marka sharciga Axadda ee Maraykanka, riddada qaran waxaa xigi doona halaag qaran. Marka sharcigaas Axadda la meel mariyo, Adventism-ka Maraykanka ku jiraa wuxuu u kala qaybsami doonaa laba dabaqadood; mid wuxuu qaadan doonaa calaamadda bahalka, kan kalena wuxuu heli doonaa shaabadda Ilaah. Halaagga qaran ee Maraykanka waxaa lagu metelay saddexdii belaayo ee ugu horraysay ee Masar. Xukunnadaasu way sii socdaan ilaa xidhitaanka wakhtiga imtixaanka aadanaha; dabadeedna toddobada belaayo ee ugu dambeeya, oo aan naxariis ku dhex jirin, ayaa la shubi doonaa.

Ujeeddadaydu waxa ay ka yar tahay taariikhda nebinnimo ee Masar, waxaana ay ka badan tahay xaqiiqda ah in Ellen White ay Masar u aqoonsanayso astaan u taagan quruunta ku khasbaysa dunida oo dhan inay hesho calaamadda bahalka; waayo markay sidaas samaynayso, bilowga ayay u adeegsanaysaa inay ku muujiso dhammaadka, taas oo ah saxiixa nebinnimo ee Ciise sida Alfa iyo Oomega. Sheekada Baxniintii, markii Rabbigu axdi la gelayo Israa’iiltii hore, wuxuu isu soo bandhigayaa magac cusub.

Markaasaa Rabbigu wuxuu Muuse ku yidhi, Hadda waxaad arki doontaa waxaan Fircoon ku samayn doono; waayo, gacan xoog leh ayuu ku sii dayn doonaa, oo gacan xoog leh ayuu dalkiisa kaga eryi doonaa.

Oo Ilaahna Muuse buu la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, Anigu waxaan ahay Rabbiga. Ibraahim, Isxaaq, iyo Yacquub waxaan ugu muuqday magaca Ilaaha Qaadirka ah; laakiinse magacayga YEHOVAH uguma aanan aqoon iyaga.

Oo waxaan la taagay axdigaygii iyaga la leh, inaan iyaga siiyo dalka Kancaan, oo ah dalkii ay ku ahaayeen qurbajoogta, halkaas oo ay ajaanib ku ahaayeen. Oo weliba waan maqlay taaha reer binu Israa'iil, kuwaas oo Masriyiintu addoonsi ku hayaan; oo waxaan soo xusuustay axdigaygii. Sidaas daraaddeed reer binu Israa'iil ku dheh, Anigu waxaan ahay Rabbiga, oo waxaan idinka soo bixin doonaa culaabta Masriyiinta hoosteeda, oo waxaan idinka samatabbixin doonaa addoonsigooda, oo waxaan idinku furan doonaa gacan la fidiyey iyo xukummo waaweyn. Oo waxaan idiinka dhigan doonaa dadkayga, aniguna waxaan idiin ahaan doonaa Ilaah; oo waad ogaan doontaan in anigu ahay Rabbiga Ilaahiinna ah, kan idinka soo bixiya culaabta Masriyiinta hoosteeda. Oo waxaan idin gelin doonaa dalka aan ku dhaartay inaan siiyo Ibraahim, Isxaaq, iyo Yacquub; oo waxaan idiin siin doonaa dhaxal ahaan. Anigu waxaan ahay Rabbiga.

Markaasaa Muuse sidaas ula hadlay reer binu Israa'iil; laakiinse Muuse ma ay dhegaysan, qalbi-jab iyo addoonnimo daran aawadeed. Baxniintii 6:1–9.

Halkan Rabbigu wuxuu Muuse u aqoonsanayaa inuu yahay wakiilka axdigiisa, sidii Yacquub, Isxaaq, iyo Ibraahimba ahaayeen. Ilaa taariikhdii Muuse, magaca JEHOVAH ma uu ahayn mid ay Ibraahim iyo farcankiisu yaqaanneen; oo taariikhda cusboonaysiinta axdigiisii Ibraahim, markii Cibraaniyiinta laga samatabbixin lahaa addoonsigii Masar, Rabbigu wuxuu soo bandhigayaa muujin cusub oo dabeecaddiisa ah, waayo magacu si nebiyaysan ayuu dabeecad u metelaa. Markii Abram axdi la galay Rabbiga, Rabbigu magiciisii wuxuu u beddelay Ibraahim. Bilowgii wax sii sheegidda addoonsiga Masar, wakiilka aadmiga ah ee axdiga magaciisa waa la beddelay; dhammaadkii wax sii sheegiddaasna Ilaah wuxuu isu soo bandhigay magac cusub oo uu isagu leeyahay.

Cutubka shan iyo tobnaad Abaram wuxuu galay axdi, halkaasna waxaa lagu muujiyey waxsii sheegidda addoonsigii Masar ee afar boqol oo sannadood. Cutubka toddoba iyo tobnaadna Abaram waxaa la siiyey amarka gudniinka, magacyadiisiina isaga iyo Saarah waa la beddelay.

Afar boqol oo sannadood dabadeed Muuse ayaa la soo kiciyey si uu u fuliyo waxsii sheegistii afarta boqol oo sannadood ee Ibraahim. Ibraahim, Isxaaq, Yacquub, iyo Muuse dhammaantood waxay matalaan boqolka iyo afartan iyo afarta kun ee axdi la gala Rabbiga maalmaha ugu dambeeya.

“Maalmaha ugu dambeeya ee taariikhda dunidan, axdiga Ilaah uu la leeyahay dadkiisa amarradiisa xajiya waa in dib loo cusboonaysiiyaa.” Review and Herald, February 26, 1914.

Kala-soocidda kuwa Sabtida xajiya ee aqbala summadda bahalka iyo kuwa Sabtida xajiya ee hela shaabadda Ilaah waxay dhacdaa marka la meelmariyo sharciga Axadda. Kala-soociddaas waxaa lagu matalay masaalka tobanka bikradood.

“Masaalka tobanka gabdhood ee bikradaha ah ee ku xusan Matayos 25 wuxuu sidoo kale muujinayaa waayo-aragnimada dadka Adventist-ka ah.” Khilaafkii Weynaa, 393.

“Inta badan waxaa lagu soo jeediyaa masaalkii tobanka bikradood, shan ka mid ahi xigmad lahaayeen, shanna nacas ahaayeen. Masaalkan waa la fuliyey, waana la fulin doonaa ilaa xarafka isa ugu dambeeya, waayo wuxuu leeyahay ku-dhaqan gaar ah wakhtigan, oo sida farriinta malaa’igta saddexaad, waa la fuliyey, wuxuuna sii ahaan doonaa runta waqtigan la joogo ilaa dhammaadka wakhtiga.” Review and Herald, August 19, 1890.

Masaalku wuxuu rumoobay Oktoobar 22, 1844, markii bikradihii xigmadda lahaa iyo kuwii nacasyada ahaa ee taariikhda Millerite la kala soocay. Bilowgii Adventism-ku wuxuu matalaa dhammaadka Adventism-ka, kala-soocidda dhammaadkana waa rumoobidda masaalka tobanka bikradood, waxaana kala-soocidda dhammaadka keena sharciga Axadda.

“Haddana, masaalladani waxay ina barayaan in aanay jirin wakhti tijaabo ah oo ka dambeeya xukunka. Marka shaqada injiilku dhammaato, isla markiiba waxaa xiga kala-soocidda kuwa wanaagsan iyo kuwa sharka leh, masiirka koox kastana weligiisba waa la go’amiyaa.” Christ’s Object Lessons, 123.

Masaalka tobanka bikradood wuxuu caddeynayaa in ay yihiin bikradaha xigmadda leh ee Adventism-ka kuwa hela shaabadda Ilaah, iyo in ay yihiin bikradaha nacasyada ah ee Adventism-ka kuwa hela calaamadda bahalka marka sharciga Axadda laga hirgeliyo Maraykanka dhexdiisa. Bikradaha nacasyada ah waxaa kaloo lagu matalaa inay yihiin reer La’odikiya.

“Xaaladda Kaniisadda ee ay matalaan bikradaha nacasyada ah, ayaa sidoo kale lagu tilmaamaa inay tahay xaaladda La’odikiya.” Review and Herald, August 19, 1890.

Maalmaha ugu dambeeya, markii Ilaah cusboonaysiin doono axdigiisa uu la leeyahay dadkiisa xajista amarradiisa, Ilaah wuxuu muujin doonaa magac cusub oo Isaga qudhiisa ah, sida uu yeelay markii uu cusboonaysiiyey axdiga wakhtigii Muuse. Xaaladda bikradaha nacasyada ahu waa in aanay saliid lahayn, halka xaaladda reer La’odikiya ay tahay in ay aad u indho la’ yihiin si ay u arki waayaan in aanay saliid lahayn. Waa wax iska cad in haddii bikradaha nacasyada ahi yihiin reer La’odikiya, markaas bikradaha caqliga lehuna yihiin reer Filadelfiya.

Oo malaa’igta kiniisadda Filadelfiya u qor; Waxyaalahan waxaa leh kan quduuska ah, kan runta ah, kan haysta furihii Daa’uud, kan fura oo ninna ma xidho; oo xira oo ninna ma furo; Waan ogahay shuqulladaada: bal eeg, waxaan hortaada dhigay albaab furan, oo ninna ma xidhi karo; waayo, waxaad leedahay xoog yar, oo eraygaygii waad xajisatay, oo magacaygana ma aad diidin.

Bal eeg, kuwa ka tirsan sunagogga Shayddaanka, kuwa isku sheegaya inay Yuhuud yihiin, oo aan ahayn, balse been sheega—bal eeg, waxaan ka dhigi doonaa inay yimaadaan oo ku sujuudaan cagahaaga hortooda, oo ay ogaadaan inaan ku jeclaaday. Maxaa yeelay, waxaad xajisatay erayga samirkayga, aniguna waxaan kaa dhawri doonaa saacadda jirraabadda oo ku iman doonta dunida oo dhan, si loo tijaabiyo kuwa dhulka deggan.

Bal eeg, si dhaqso ah baan u imanayaa; ku adkayso waxa aad haysato, inaan ninna kaa qaadin taajkaaga. Kii guulaysta waxaan ka dhigi doonaa tiir macbudka Ilaahayga ku dhex yaal, oo mar dambe dibadda ugama bixi doono; oo waxaan isaga ku qori doonaa magaca Ilaahayga, iyo magaca magaalada Ilaahayga, taas oo ah Yeruusaalemta cusub, oo samada uga soo degta xagga Ilaahayga; oo waxaan isaga ku qori doonaa magacayga cusub. Kii dhego leh ha maqlo waxa Ruuxu ku leeyahay kiniisadaha. Muujintii 3:7–13.

Reer Filadelfiya waxay u taagan yihiin boqolka afartan iyo afarta kun, waxaana loo ballanqaaday in Ilaah magaciisa cusub ku qori doono iyaga. Marka Rabbigu axdi la galo boqolka afartan iyo afarta kun, wuxuu soo bandhigi doonaa magac cusub oo isaga qudhiisa ah. Ibraahimna Rabbigu wuxuu u sheegay inuu yahay Ilaaha Qaadirka ah.

Oo markii Abram jiray sagaashan iyo sagaal sannadood, Rabbigu waa u muuqday Abram, oo wuxuu ku yidhi, Anigu waxaan ahay Ilaaha Qaadirka ah; hortayda ku soco, oo qummanow. Oo axdigayga waxaan dhex dhigi doonaa aniga iyo adiga, oo aad baan kuu tarmin doonaa. Markaasaa Abram wejigiisa ku dhacay; oo Ilaah baa la hadlay isaga, isagoo leh, Aniga ahaan, bal eeg, axdigaygu waa kula jiraa, oo waxaad noqon doontaa aabbaha quruumo badan. Magacaagana mar dambe looguma yeedhi doono Abram, laakiinse magacaagu wuxuu ahaan doonaa Ibraahim; waayo, waxaan kaa dhigay aabbaha quruumo badan. Bilowgii 17:1–5.

Markii Rabbigu markii ugu horraysay axdi la galay dad la doortay wakhtigii Ibraahim, wuxuu isu aqoonsiiyey Ilaaha Qaadirka ah. Markii uu sii horumariyey xiriirkiisii axdiga wakhtigii Muuse, markii ugu horraysay wuxuu isu aqoonsiiyey YEHOVAH. Markii Ciise yimid inuu axdiga la xaqiijiyo kuwa badan hal toddobaad, wuxuu soo bandhigay magac cusub oo Ilaah ah oo Axdigii Hore hal mar oo keliya lagu sheegay, taasuna waxay ahayd mid uu ku dhawaaqay nin Baabulooni ah.

Markaasaa Boqor Nebukhadnesar waa yaabay, oo degdeg buu u kacay; wuuna hadlay oo la-taliyayaashiiisii ku yidhi, Sow saddex nin oo xidhan kuma aynaan tuurin dabka dhexdiisa? Iyagu waxay u jawaabeen oo boqorkii ku yidhaahdeen, Waa run, boqorow. Isagu wuu jawaabay oo yidhi, Bal eega, waxaan arkayaa afar nin oo furfuran, oo ku dhex socda dabka, waxyeellona ma qabto; kii afraadna muuqiisu wuxuu la mid yahay Wiilka Ilaah. Daanyeel 3:24, 25.

Aad bay u fududahay in la caddeeyo in cutubka saddexaad ee Daanyeel uu tilmaamayo sharciga Axadda ee Maraykanka. Daanyeel 3, Shaadraq, Meeshaaq, iyo Cabednego waxay metelaan boqol iyo afartan iyo afarta kun. Boqolka iyo afartan iyo afarta kun waa kuwa cusboonaysiiya axdiga markii ugu dambaysay. Daanyeel 3 waxaan ku aragnaa sawir nebiyadeed oo ku saabsan taariikhda sharciga Axadda iyo roobka dambe. Masiixu waxa uu la jiray oo la jiri doonaa saddexdiisa mudanyaasha ah dababka silicda dhexdeeda, kuwaas oo aan metelayn oo keliya boqolka iyo afartan iyo afarta kun, balse sidoo kale farriimaha saddexda malaa'igood. Dabka dhexdiisa, oo astaan u ah dhibaatada sharciga Axadda, Isaga waxaa lagu gartaa mid ka mid ah magacyadiisa, waana magac aan taariikhda lagu soo bandhigi lahayn ilaa Masiixu u yimid sidii Wiilka Ilaah. Sawirka ku jira cutubka saddexaad waxaan ku aragnaa kuwa cusboonaysiiya axdiga dhammaadka dunida iyagoo la falgalaya Masiixa intii lagu jiray dhibaatada ugu dambaysa, Isaguna waxa uu

leeyahay magac aan ninna garanayn.

Ka hor intaan aad uga fogaan tixgelinteenna ku saabsan samatabbixintii Masar oo matalaysa sharciga Axadda ee Maraykanka, waa inaynu is xusuusinnaa in ka hor intuusan kii ugu horreeyey ee tobanka belaayo ka bilaabmin Masar ay jirtay kicin dhab ah oo ku saabsan Sabtida.

Fircoonna wuxuu yidhi, Bal eega, dadka dalka joogaa haatan way badan yihiin, idinkuna waxaad ka nasisaan culayskoodii. Oo isla maalintaas Fircoonna wuxuu amray kormeerayaashii dadka iyo saraakiishoodii, isagoo leh, Mar dambe dadka ha siinina caws ay leben ku sameeyaan sidii hore; ha tagaan oo caws ha isu soo urursadaan. Tiradii lebenkii ay markii hore samayn jireenna dusha ka saara; waxba ha ka dhimina; waayo, way caajis badan yihiin; sidaas daraaddeed bay u qaylinayaan, iyagoo leh, Aynu tagno oo Ilaaheenna allabari u bixinno. Ragga shaqo dheeraad ah ha lagu saaro, si ay ugu hawshoodaan, oo aanay u jeedsan erayo madhan. Markaasaa kormeerayaashii dadka iyo saraakiishoodii dibadda u baxeen, oo waxay dadka kula hadleen, iyagoo leh, Fircoonna sidaas buu leeyahay, Anigu caws idin siin maayo. Tagga, caws ka soo qaata meel kasta oo aad ka heli kartaan; hase yeeshee, shaqadiinna waxba lagama dhimi doono. Sidaas daraaddeed dadkii waxay ku kala firdheen dalka Masar oo dhan si ay jiriddo caws ah ugu soo urursadaan halkii caws laga siin jiray. Oo kormeerayaashii way ku degdejin jireen, iyagoo leh, Dhammaysta hawlihiinna, oo maalin kasta qaybtiinna gutta, sidii markii caws la idin siin jiray. Markaasaa saraakiishii reer binu Israa'iil ee kormeerayaasha Fircoonna iyaga ka dul dhigeen la garaacay, oo lagu yidhi, Bal maxaad shalay iyo maanta uga dhamayn weydeen shaqadiinnii leben samaynta sidii hore? Markaasaa saraakiishii reer binu Israa'iil u yimaadeen Fircoonna oo u qayshadeen, iyagoo leh, Maxaad addoommadaada sidan ugu samaysaa? Addoommadaada caws lama siiyo, haddana waxaa nala leeyahay, Leben sameeya; oo bal eeg, addoommadaada waa la garaacayaa; laakiin eeddu waxay saaran tahay dadkaaga qudhooda. Laakiinse isagu wuxuu yidhi, Caajis baad tihiin, caajis baad tihiin; sidaas daraaddeed baad u leedihiin, Aynu tagno oo Rabbiga allabari u bixinno. Haddaba hadda taga oo shaqeeya; waayo, caws laydin siin maayo, hase yeeshee waa inaad keentaan tiradii lebenka. Oo saraakiishii reer binu Israa'iil waxay arkeen inay xaalad xun ku jiraan, markii lagu yidhi, Waxba ha ka dhimina lebenkiinna tirada maalin kasta laydinka doonayo. Baxniintii 5:5-19.

Ka hor sharciga Axadda waxaa jiri doona kicitaan sii xoogaysanaya oo ka dhan ah kuwa xajiya Sabtida maalinta toddobaad, sida ay ahayd intii loo sii socday belaayooyinkii Masar. Muuse wuxuu ahaa kii ay Masriyiinta iyo Cibraaniyiintuba u aqoonsadeen kan dhibaataada oo dhan sababayay, sida Axab ugu eedeeyey Eliyaas.

Oo waxaa dhacday, markii Axaab arkay Eliyaah, in Axaab ku yidhi, Ma adigaa kan reer binu Israa'iil dhibaya? Isaguna wuu u jawaabay, Anigu reer binu Israa'iil ma aan dhibin; laakiin adiga, iyo reerkii aabbahaa, waayo, waxaad ka tagteen amarradii Rabbiga, oo waxaad raacday Bacaliim. 1 Boqorradii 18:17, 18.

Sheekada Muuse waxay tusaale u tahay taariikhda sharciga Axadda, sheekada Eliyaahna waxay tusaale u tahay taariikhda sharciga Axadda. Iyagoo wada jira ama kala goonni ahba, Muuse iyo Eliyaah waa calaamado. Isbeddelkii Muuqaalka ee Masiixa, iyagoo wadajir ah, waxay matalaan boqol iyo afar iyo afartan kun ee aan dhimashada arag iyo kuwa Rabbiga ku dhinta. Muuse waa la

sara kiciyey, Eliyaahna weligiis ma dhiman. Sidoo kale iyagu waa labada nebiyadood ee dadka ku cadaabiya ee ku xusan Muujintii kow iyo tobnaad. Run badan ayaa Muuse iyo Eliyaah loogu matalaa calaamado ahaan, waxaana rajaynaynaa inaan arrintaas goor dambe ka hadalno.

Bal eega, waxaan idiin soo diri doonaa Eliiyaah nebigii ka hor imaanshaha maalinta weyn oo cabsida leh ee Rabbiga; oo isagu qalbiga aabbayaasha ayuu u jeedin doonaa carruurta, iyo qalbiga carruurtana aabbayaashood, si aanan u iman oo aan dhulka habaar ugu dhufan. Malaakii 4:5, 6.

Wax yar ka hor inta aanu xidhmin muddada imtixaanka aadanaha, “Eliyaas nebiga ahu” waa inuu soo muuqdaa isagoo wata farriin gaar ah oo u jeedisa “qalbiga aabbayaasha xagga carruurta, iyo qalbiga carruurtana xagga aabbayaashood.” Nebiyadu dhammaantood waxay ka marag kacaan dhammaadka dunida, oo kulligoodna way isku waafaqsan yihiin.

Oo ruuxyada nebiyaduna waxay ka amar qaataan nebiyada. Waayo, Ilaah ma aha kan jahawareerka abuura, laakiin waa kan nabadda, sida ay tahay kiniisadaha quduusiinta oo dhan. 1 Korintos 14:32, 33.

Farriintii Eliyaah wuxuu yimaadaa wax yar ka hor maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga; sidaa darteed, waa isla farriintii gaarka ahayd ee ku jirta kitaabka Muujintii taas oo loo matalay sida “Muujintii Ciise Masiix.” Marka “wakhtigu dhow yahay” farriinta gaarka ah ee Eliyaah waxay addoommada Ilaah tusaysaa “waxyaalaha ay waajibka tahay inay dhaqso u dhacaan.”

Muujintii Ciise Masiix, oo Ilaah isaga siiyey, inuu addoommadiisa tuso waxyaalaha ay waajib tahay inay dhawaan dhacaan; oo wuxuu ku diray oo ku muujiyey malaa’igtiisii addoonkiisii Yooxanaa: kaas oo marag ka furay ereyga Ilaah, iyo markhaatifurka Ciise Masiix, iyo wax kasta oo uu arkay. Waxaa barakaysan kii akhriya, iyo kuwa maqla erayada wax sii sheegiddan, oo xajiya waxyaalaha ku qoran dhexdeeda; waayo, wakhtigu waa dhow yahay. Muujintii 1:1–3.

Ogsoonow in markii Malaakii u adeegsado Eliyaah calaamad ahaan, uu ku darayo tixraac toos ah oo ku saabsan dhawrida amarrada.

Xusuusta sharciga Muuse oo ah addoonkayga, kaas oo aan isaga ugu amray Xoreeb, aawadood reer binu Israa’iil oo dhan, isaga oo leh qaanuunno iyo xukummo. Bal ogaada, waxaan idiin soo diri doonaa nebi Eliiyaah ka hor intaan iman maalinta Rabbiga oo weyn oo cabsi badan; isaguna wuxuu qalbiga aabbayaasha u jeedin doonaa carruurta, qalbigana carruurta u jeedin doonaan aabbayaashood, yaanan iman oo aan dhulka habaar ku dhufine. Malaakii 4:4–6.

Saddexdan aayadood waa kuwii ugu dambeeyey Axdigii Hore, waxaana ku jira yabooha ugu dambeeya ee Axdigii Hore iyo weliba adkayn ku saabsan dhowrista Tobanka Amar. Buugga Muujintii waxaa ku jira toddoba “barako,” tan ugu dambaysana waa barako ku socota kuwa dhowra Tobanka Amar.

Anigu waxaan ahay Alfa iyo Oomeega, bilowga iyo dhammaadka, kan ugu horreeya iyo kan ugu dambeeya. Waxaa barakaysan kuwa amarradiisa yeela, si ay xaq ugu yeeshaan geedka nolosha, oo ay albaabbada ka soo galaan magaalada. Muujintii 22:13, 14.

Ballankii ugu dambeeyay ee Axdigii Hore wuxuu nagu wargelinayaa inaan “Xusuusanno” Tobanka Amar, hase ahaatee, marka sidaas la yeelayo, wuxuu adkaynayaa amarka keliya ee ka kooban amarka ah “xusuuso.”

Xusuuso maalinta sabtida, inaad quduus ka dhigto. Lix maalmood waa inaad hawshootaa oo aad shuqulladaada oo dhan qabsataa; laakiinse maalinta toddobaad waa sabtida Rabbiga Ilaahaaga; maalintaas wax shuqul ah ma samayn doontid, adigu, iyo wiilkaaga, iyo gabadhaada, iyo addoonkaaga labka ah, iyo addoonkaaga dheddigga ah, iyo xoolahaaga, iyo shisheeyaha albaabbadaada gudahooda jooga. Waayo, lix maalmood ayuu Rabbigu ku sameeyey samada iyo dhulka, badda iyo waxa ku jira oo dhan, oo maalintii toddobaadna wuu nastay; sidaas daraaddeed Rabbigu wuu barakeeyey maalinta sabtida, wuuna quduus ka dhigay. Baxniintii 20:8–11.

Ballankii ugu dambeeyey ee ku jira Axdigii Hore iyo Axdiga Cusub labadaba wuxuu adkaynayaa amarrada Ilaah, isagoo si gaar ah u muujinaya Sabtida maalinta toddobaad. Malaakii wuxuu leeyahay “xusuusta,” Yooxanna na wuxuu inoo sheegayaa in aad barakaysan tihiin markaad sidaas yeeshaan. Sabtida maalinta toddobaad waxay xusuusin u tahay abuuristii Ilaah iyo awooddiisa wax-abuurka. Sabtidu sidoo kale waxay noqotaa barta muranka maalmaha ugu dambeeya ee taariikhda dhulka. Markuu Yooxanna qoro “barakada” saaran kuwa amarradiisa yeela, wuxuu si fudud u diiwaangelinayaa wixii Ciise, Alfa iyo Oomeega, bilowga iyo dhammaadka, kan ugu horreeya iyo kan ugu dambeeya, ku dhawaaqay. Sidaa darteed, ballankii ugu dambeeyey ee Axdiga Cusub wuxuu quseeyaa Sabtida maalinta toddobaad iyo weliba sifada ilaahnimada ee dhammaadka ku aqoonsata bilowga.

Runta ugu horraysa ee lagu sheegay Bilowgii, oo macnaheedu yahay bilowyo, waxay aqoonsanaysaa Abuuraha, abuurista, iyo adkayn gaar ah oo ku saabsan Sabtida. Marka la isu geeyo, sadarba sadar, bilowga Axdiga Hore iyo dhammaadka Axdiga Hore iyo kan Cusub labadaba waxay adkaynayaan Ilaah inuu yahay Abuuraha, Tobanka Amar, amarka Sabtida, iyo in Ciise yahay bilowga iyo dhammaadka.

Eliiyaah nebigii waxaa Maalaakii u adeegsaday astaan ahaan ballankii ugu dambeeyey ee Axdigii Hore, isagaana ahaa nebigii ka hor yimid Yesebeel iyo Axaab. Kitaabka Muujintuna wuxuu Yesebeel u adeegsadaa astaan ahaan baabanimada, tobankii boqorna astaan ahaan Qaramada Midoobay. Iskahorimaadkii Eliiyaah la galay Axaab iyo Yesebeel wuxuu matalaa iskahorimaadka boqol iyo afartan iyo afarta kun ay la gelayaan Qaramada Midoobay, kuwaas oo Maraykanku awood siiyey, baabanimaduna hagayso. Axaab, isagoo ahaa boqorkii tobanka qabiil ee woqooyi ee Israa’iil, wuxuu metelayay awoodda xukunka ee ka talinaysa toban qabiil; sidaas daraaddeedna wuxuu tusaale u yahay Maraykanka (Axaab) oo awood siinaya Qaramada Midoobay (tobanka qabiil ama tobanka boqor ee Muujintii toddoba iyo tobnaad) si ay u fuliyaan silcinta kuwa Sabtida dhawra, taas oo ay u sameynayaan baabanimada (Yesebeel). Marka Maalaakii Eliiyaah u adeegsado inuu metelo farriin imanaysa ka hor maalinta Rabbiga ee weyn oo cabsida leh, Eliiyaah wuxuu metelaa kuwa ay Rooma casriga ahi (masduulaagga, bahalka, iyo nebigii beenta ahaa) silciyaan, sidii isaga ay Yesebeel u silcisay saddex sano iyo badh. Adkaynta Sabtida iyada oo la adeegsanayo erayga “xusuusta” ee Maalaakii 4:4 waxay masiibada sharciga Axadda ku dartaa

sawirka nebiyadeed ee Maalaakii muujiyey.

Waxyaalo aad uga sii badan ayaa u baahan in lagu daro ka fiirsashada runaha lagu gudbiyo marka bilowga Axdiga Hore lala barbar dhigo dhammaadka Axdiga Hore, dabadeedna bilowga Kitaabka Quduuska ah lala barbar dhigo dhammaadka Kitaabka Quduuska ah. Bilowgii waxa aynu ku haynaa Abuuraha, abuurista, iyo Sabtida xusaysa abuurista. Malaakii waxa aynu ku haynaa amarka Sabtida oo loo aqoonsaday arrinta qalalaasaha keenta xidhitaanka wakhtiga imtixaanka aadanaha iyo toddobada belaayo ee ugu dambeeya, ama sida Malaakii ugu yeedho, “maalinta weyn oo laga cabsado ee Rabbiga.” Eliyaah wuxuu matalaa dadka Ilaah ee dunida dhimanaysa u soo bandhiga farriinta malaa’igta saddexaad.

“Maanta, iyagoo ku jira ruuxa iyo xoogga Eliyaas iyo Yooxanaa Baabtiisaha, waxaa rasuullo Ilaah magacaabay ay u yeedhayaan dareenka dunida loo xukumay xagga dhacdooyinka culus ee dhawaan dhici doona ee la xidhiidha saacadaha ugu dambeeya ee wakhtiga nimcada iyo muuqashada Masiix Ciise isagoo ah Boqorka boqorrada iyo Sayidka sayidyada.” Prophets and Kings, 715, 716.

Bilowga Kitaabka Quduuska ah, oo ah isla markaana bilowga Axdigii Hore, waxay tilmaamaysaa isla qisada tan dhammaadka labada Axdiba; hase ahaatee bilow kasta iyo dhammaad kastaba wuxuu leeyahay runtiisa u gaar ah oo la adkaynayo, isla markaana wax ku biirinaysa farriinta. Bilowgii waxaa diirraddu saaran tahay hawlaha Ilaah; Malaakina diirraddu waxay saaran tahay farriinta ka digaysa qalalaasaha soo socda. Dhammaadka Muujintuna wuxuu tilmaamayaa Alfa iyo Oomeega. Kitaabka ugu horreeya ee Axdiga Cusubna waxaan ka akhrinaynaa sidan soo socota.

Kitaabkii abtirsiinta Ciise Masiix, wiilkii Daa'uud, wiilkii Ibraahim.

Ibraahim wuxuu dhalay Isxaaq; Isxaaqna wuxuu dhalay Yacquub; Yacquubna wuxuu dhalay Yuudas iyo walaalihiis; Yuudasna wuxuu Feres iyo Saara ka dhalay Taamaar; Feresna wuxuu dhalay Esrom; Esromna wuxuu dhalay Araam; Araamna wuxuu dhalay Aminadaab; Aminadaabna wuxuu dhalay Nacason; Nacasonna wuxuu dhalay Salmoon; Salmoonna wuxuu Boocas ka dhalay Raxaab; Boocasna wuxuu Coobeed ka dhalay Ruud; Coobeedna wuxuu dhalay Yesay; Yesayna wuxuu dhalay Boqor Daa'uud; Boqor Daa'uudna wuxuu Sulaymaan ka dhalay tii ahaan jirtay naagtii Uuriyaah; Sulaymaanna wuxuu dhalay Rexabcaam; Rexabcaamna wuxuu dhalay Abiiyaah; Abiiyaahna wuxuu dhalay Aasaa; Aasaana wuxuu dhalay Yehooshaafaad; Yehooshaafaadna wuxuu dhalay Yooraaam; Yooraaamna wuxuu dhalay Cusyaah; Cusyaahna wuxuu dhalay Yootaam; Yootaamna wuxuu dhalay Axaas; Axaasna wuxuu dhalay Xisqiyaah; Xisqiyaahna wuxuu dhalay Manaseh; Manasehna wuxuu dhalay Aamoon; Aamoonna wuxuu dhalay Yoosiyaah; Yoosiyaahna wuxuu dhalay Yekonyaah iyo walaalihiis, wakhtigii maxaabiis ahaan Baabuloon loo kaxaystay; oo markii Baabuloon loo kaxaystay dabadeed, Yekonyaah wuxuu dhalay Salaatii'eel; Salaatii'eelna wuxuu dhalay Serubaabel; Serubaabelna wuxuu dhalay Abihuud; Abihuudna wuxuu dhalay Eliyaaqiim; Eliyaaqiimna wuxuu dhalay Asoor; Asoorna wuxuu dhalay Saadooq; Saadooqna wuxuu dhalay Akiim; Akiimna wuxuu dhalay Eliyuud; Eliyuudna wuxuu dhalay Elecaasaar; Elecaasaarna wuxuu dhalay Mattaan; Mattaanna wuxuu dhalay Yacquub; Yacquubna wuxuu dhalay Yuusuf oo ahaa ninkii Maryan, taasoo Ciise ka dhashay,

kaas oo la yidhaahdo Masiixa.

Sidaas daraaddeed qarniyadii oo dhan tan iyo Ibraahim ilaa Daa'uud waa afar iyo toban qarni; oo tan iyo Daa'uud ilaa masaafurintii Baabuloon waa afar iyo toban qarni; oo tan iyo masaafurintii Baabuloon ilaa Masiixa waa afar iyo toban qarni.

Dhalashadii Ciise Masiixna waxay u dhacday sidan: Markii Maryan hooyadiis loo meheriyey Yuusuf, intaanay isu tegin ka hor, waxaa la ogaaday inay uur leedahay Ruuxa Quduuska ah. Markaasaa Yuusuf ninkeedii, isagoo nin xaq ah oo aan doonayn inuu ceeb fagaare ah ka dhigo, wuxuu damcay inuu si qarsoodi ah u furo. Laakiin intuu waxyaalahaas ka fikirayay, bal eeg, malaa'igtii Rabbiga ayaa riyo ugu muuqatay, iyadoo leh, Yuusufow, ina Daa'uudow, ha ka cabsan inaad Maryan oo ah naagtaada kuu qaadato; waayo kan uurkeeda lagu rimay wuxuu ka yimid Ruuxa Quduuska ah.

Oo waxay dhali doontaa wiil, magiciisana waxaad u bixin doontaa CISE; waayo, isagu dadkiisa ayuu dembiyadooda ka badbaadin doonaa. Haddaba waxyaalahan oo dhan waxay u dhaceen in la oofiyo wixii Rabbigu nebiga ku hadlay, isagoo leh, Bal eega, bikraddu uur bay yeelan doontaa, oo wiil bay dhali doontaa, magiciisana waxay u bixin doonaan Immaanuu'eel, taas oo micneheedu yahay, Ilaah baa inala jira. Markaasaa Yuusuf, goortuu hurdadii ka kacay, yeelay sidii malaa'igtii Rabbigu ugu amartay, oo naagtiisii ayuu soo kaxeystay. Mana uu garan iyada ilaa ay dhashay wiilkeedii curadka ahaa; magiciisana wuxuu u bixiyey CISE. Matayos 1:1–25.

Bilowga Axdiga Cusub waxay waafaqsan tahay bilowga iyo dhammaadka Axdiga Hore iyo dhammaadka Axdiga Cusub, waayo waxay adkaynaysaa xoogga abuurista ee Ilaah; maxaa yeelay xoogga Masiixu ku adeegsaday inuu wax walba ku abuurto lix maalmood gudahood waa isla xoogga uu ku “badbaadiyo dadkiisa dembiyadooda.” Ereyga Immaanuu'eel, sida tuducani uga soo xiganayo qoraalladii Ishacyaah, wuxuu ka dhigan yahay “Ilaah baa nala jira.” Isagu wuxuu ku dhex deggan yahay dadkiisa isagoo ilaahnimadiisa la midaynaya dadnimadeenna, oo tanuna waxay ahayd isla midayntii uu sameeyey markii uu jidh ka qaatay Maryan.

“Wax aan ka yarayn addeecid kaamil ah ma gaadhi karo heerka shuruudda Ilaah. Isagu shuruudihiiisa kama uu tegin kuwo aan caddayn. Waxba kuma uu amrin oo aan loo baahnayn si dadka loogu keeno inay isaga la jaanqaadaan. Waa inaynu dembilayaasha tusnaa hannaankiisa dabecadeed ee qumman, oo aynu ku hoggaaminno Masiixa, oo nimcadiisa keliya lagu gaadhi karo hannaankan.

“Badbaadiyuhu wuxuu korkiisa qaatay tabar-darrada aadanaha, wuxuuna ku noolaa nolol aan dembi lahayn, si dadku aanay uga baqin in tabar-darrada dabecadda aadanaha aawadeed aanay ka adkaan karin. Masiixu wuxuu u yimid inuu naga dhigo ‘kuwa ka qayb qaata dabecadda Ilaahnimada,’ noloshiisuna waxay caddeyneysaa in aadanaha, marka uu ku midoobo Ilaahnimada, uusan dembi samayn.” Ministry of Healing, 180.

Bilowga Axdiga Cusub waxay tilmaamaysaa meesha, goorta, iyo sababta Ciise u qaatay dabecadeenna aadanaha. Wuxuu sidaas u yeelay si uu u muujiyo in awoodda aadanaha oo la midoobtay awoodda rabbaaniga ah aysan dembaabin. Dembigu waa ku xadgudubka sharciga, kaas

oo Malaakii leeyahay waa inaan “xusuusannaa.” Yooxanaa wuxuu inoo sheegayaa in kuwa sharciga xajiya, oo sidaas daraaddeed ah kuwa aan dembaabayn, ay geli karaan irdaha samada. Matayos wuxuu caddeynayaa in dembiile uu dembiga ka adkaan karo, sida Masiixu uga adkaaday. Marka Masiixu nagu dhex jiro, (rajada ammaanta) waxaa innagu dhex jira awooddii abuurista ee koonka samaysay. Suurtagnimadan waxaa suurageliyey Masiix oo doortay inuu galo qoyska aadanaha, iyo inuu inta ka hadhay daa’nimada noqdo ma aha oo keliya Wiilka Ilaah, balse sidoo kale Wiilka Aadanaha.

Waxa jira farriin gaar ah oo runta ah oo laga furay kitaabka Muujintii oo loo siiyey dadka Ilaah wax yar ka hor xidhitaanka wakhtiga tijaabada aadanaha. Farriintaas gaarka ah sidoo kale waa “farriintii Eliiyaah” ee Malakii, taas oo lagu dhawaaqo wax yar ka hor “maalinta Rabbiga ee laga cabsado”.

Bilowga labada Axdiba iyo dhammaadka Axdiga Cusubba waxa aynu ku aragnaa sifooyin gaar ah oo Ilaah lagu aqoonsaday. Bilowga Bilowgii, Isagu waa Abuuraha; dhammaadka Muujintana, Isagu waa Alfa iyo Oomega. Bilowga Axdiga Cusub, Isagu wuxuu noqdaa Wiilka Aadanaha. Dhammaadka Axdiga Horena, waxa aynu ka helaynaa mabda’a uu rasuulkii Eliiyaah u adeegsado inuu ku dhammaystiro farriinta uu ku dhawaaqi lahaa, taas oo ah inuu qalbiyada aabbayaasha u jeediyo carruurta, iyo kuwa carruurtana aabbayaasha.

Mabda’a nebinnimada ee Eliyaah adeegsado si uu u soo bandhigo farriintiisa digniinta ah waa isla wixii Yooxanaa lagu amray inuu ku sameeyo Muujintii. Eliyaah “wuxuu qalbiga aabbayaasha u soo jeedin doonaa carruurta, qalbigana carruurta ayuu u soo jeedin doonaa aabbayaashood,” Yooxanaana waxaa loo sheegay inuu qoro waxyaalihii markaas jiray, isaga oo sidaas yeelayana isla mar ahaantaana wuxuu qori lahaa waxyaalaha iman doona. Yooxanaa waxaa loo adeegsaday in lagu muujiyo sida mabda’a alfa iyo omeega uga shaqeyo Erayga nebinnimada, Eliyaahna farriintiisa wuxuu ku dhisi doonaa isla mabda’aas. Markaan isbarbar dhigno bilowga Kitaabka Quduuska ah iyo dhammaadka Kitaabka Quduuska ah, waxaannu isbarbar dhigaynaa Axdigii Hore iyo Axdiga Cusub. Aabbuhu waa bilowga ilmihii, ilmuhuna waa dhammaadka aabbaha. Boqolka iyo afartan iyo afarta kun waa jiilka ugu dambeeya ee carruurta Ibraahim, taariikhdiisii uu Ilaah axdiga kula galay Ibraahimna waxay astaan u tahay taariikhda marka Ilaah axdigaas dib ula cusboonaysiinayo boqolka iyo afartan iyo afarta kun.

Sidaas aawadeed waxay ku timaaddaa rumaysadka, si ay nimco ku ahaato; si ballanku ugu ahaado mid u sugnaada farcanka oo dhan; ma aha kan sharciga ka yimid oo keliya, laakiinse sidoo kale kan rumaysadka Ibraahim leh; kaas oo ah aabbaheenna innaga oo dhan. Rooma 4:16.

Farriinta Eliiyaah waxay ka dhigan tahay mabda’a alfa iyo omega, waayo aabbayaashu waa alfa, carruurtuna waa omega. Farriinta Eliiyaah waxay qalbiyada aabbayaasha u jeedin lahayd carruurta. Masiixu wuxuu Yooxanaa Baabtiisaha u aqoonsaday Eliiyaah, Ellen White-na waxay William Miller u aqoonsatay inuu yahay labadaba Eliiyaah iyo Yooxanaa Baabtiisaha. Farriinta raggan oo dhan ee wakiillada ah waxaa lagu muujiyey inay tahay mid qalbiyada aabbayaasha u jeedisa carruurta, iyo lidkeeda. Shaqadaasu waxay ka dhigan tahay saamaynta farriinta ee qalbiyada dadka

ugu jeedinaysa Aabbahood samada ku jira, laakiin waxay ka dhigan tahay wax intaas ka badan, maxaa yeelay waa astaan shaqada ka mid ah. Waxsii sheegyada Kitaabka Quduuska ah gudaheeda, astaamuhu waxay leeyihiin wax ka badan hal macne, waana in lagu gartaa hadba macnaha guud.

“Maxay ahayd waxa Yooxanaa Baabtiisaha ka dhigay mid weyn? Wuxuu maankiisa ka xidhay badnaanta caadooyinka ay soo bandhigeen macallimiintii quruunta Yuhuudda, wuxuuna u furay xigmadda ka timaadda xagga sare. Ka hor dhalashadiisii ayuu Ruuxa Quduuska ahi Yooxanaa ka marag furay: ‘Wuxuu ku weynaan doonaa Rabbiga hortiiisa, khamrina ma cabbi doono, cabbid xoog lehna ma cabbi doono; wuxuuna ka buuxsami doonaa Ruuxa Quduuska ah... Oo qaar badan oo reer binu Israa’iil ah ayuu u soo celin doonaa Rabbiga Ilaahooda ah. Oo isagu wuxuu ku hor mari doonaa isaga ruuxa iyo xoogga Eliiyaah, inuu qalbiyada aabbayaasha u jeediyo carruurta, kuwa caasiyiinta ahna xigmadda kuwa xaqa ah; si uu Rabbiga ugu diyaariyo dad diyaar ah.’ Luukos 1:15–17.” Counsels to Parents, Teachers and Students, 445.

Fariinta waxaa loo habeeyey si kuwii doorta inay maqlaan ay qalbigooda ugu jeediyaan Aabbaha Jannada ku jira; hase yeeshee mabda’a nebiyadeed ee ugu weyn oo loo adeegsan doono gudbinta fariinta digniinta wuxuu ahaan doonaa in Masiixu yahay Alfa iyo Oomeega, kan ugu horreeya iyo kan ugu dambeeya, bilowga iyo dhammaadka. Fariinta Eliiyaah waxay ku dhisan tahay soo bandhigidda Erayga nebiyadeed ee Ilaah iyadoo laga eegayo aragtida ah in Ciise Masiix yahay Erayga Ilaah, iyo in xeerarka hagaya Kitaabka Quduuska ahi ay sidoo kale yihiin sifooyin ka mid ah dabeecaddiisa.

“Sharciga Ilaahu waa quduus sida Ilaah qudhiisu u quduus yahay. Waa muujinta doonistiisa, nuqulka dabeecaddiisa, iyo tibaaxa jacaylka iyo xigmadda rabbaaniga ah. Is-waafajinta uunka waxay ku tiirsan tahay waafaqsanaanta kaamilka ah ee makhluuqaadka oo dhan, iyo wax kasta, nool iyo aan noolaynba, ay ula jaanqaadaan sharciga Abuuraha. Ilaah wuxuu dejiyey sharciyo lagu xukumo, ma aha oo keliya waxyaalaha nool, balse sidoo kale dhammaan habsami-u-socodka dabeecadda. Wax walba waxay ku jiraan sharciyo sugan oo aan la iska indho tiri karin. Hase yeeshee iyadoo wax kasta oo dabeecadda ku jira lagu maamulo sharciyo dabiici ah, haddana aadanaha oo keliya, wax kasta oo dhulka deggan oo dhan, ayaa u xilsaaran sharciga anshaxa. Aadanaha, oo ah shaqada taajka u ah abuurista, Ilaah wuxuu siiyey awood uu ku garto waxa uu ka doonayo, uu ku fahmo caddaaladda iyo sama-falka sharcigiisa, iyo sheegashooyinkiisa quduuska ah ee korkiisa saaran; waxaana aadanaha laga doonayaa addeecid aan leexleexad lahayn.” Patriarchs and Prophets, 53.

Wax walba (taasna waxa ku jira Kitaabka Quduuska ah, waayo Kitaabku waa wax; haddii uu wax yahayna, markaas waxa uu ka mid yahay wax walba) waxay ku hoos jiraan sharciyo go’an. Kitaabka Quduuska ah wuxuu leeyahay sharciyo ama qawaaniin sugan oo hagaya fasiraaddiisa saxda ah. Mid ka mid ah qawaaniintaas waa in Kitaabku dhammaadka wax ku aqoonsado bilowga wax. Ciise waa Erayga Ilaah, waana kii ugu horreeyey iyo kii ugu dambeeyey, taasina waa “sharci go’an” iyo sifo ka mid ah dabeecaddiisa.

Waxaannu hordhacan Eliyaah u adeegsanay inaan ku muujinno in bilowga iyo dhammaadka labadaba Axdigii Hore iyo Axdiga Cusub ay isku waafaqsan yihiin. Dhammaadka Kitaabka

Quduuska ah, oo sidoo kalena ah dhammaadka kitaabka Muujintii, isna wuxuu la waafaqsan yahay bilowga Muujintii. Shan markhaati oo u marag furaya isla runahaas, kuna salaysan mabda'a ah sifo ka mid ah dabeecadda Ilaah, kaas oo ah in Erayga Ilaah mar walba ku muujiyo dhammaadka wax bilowgiisa. Xaqiiqadani waa qayb ka mid ah waxa loola jeedo in Ciise Masiix yahay Alfa iyo Omega.

“Rasuul Yooxanaa oo ku sugnaa jasiiradda Batmos waxaa loo furay muuqaallo qoto dheer oo aad u kicinaya dareenka, kuwaas oo la xiriiray waayo-aragnimada kaniisadda. Mawduucyo xiise aad u weyn leh oo muhiimad ballaaran leh ayaa isaga loogu soo bandhigay sawirro iyo calaamado, si dadka Ilaah ay u yeeshaan garasho ku saabsan halista iyo dagaallada hortooda yaal. Taariikhda dunida Masiixiyiinta ilaa gebi ahaanba dhammaadka wakhtiga waxaa loo muujiyey Yooxanaa. Si caddayn weyn leh ayuu u arkay xaaladda, khataraha, dagaallada, iyo samatabbixinta ugu dambaysa ee dadka Ilaah. Wuxuu diiwaangeliyey farriinta xidhitaanka ah oo bislaynaysa goosashada dhulka, ha noqoto xidhmooyin loogu talagalay bakhaarka samada, ama xidhmooyin qoryo ah oo loogu talagalay dababka maalinta ugu dambaysa.”

“Yooxanaa wuxuu riyo ku arkay dhibaatooyinka ay dadka Ilaah aawadood runta ugu adkaysan doonaan. Wuxuu arkay adkaysigooda aan la jebin karin ee ay ku addeecayaan qaynuunnada Ilaah, iyagoo hor taagan quwadaha dulmiga ah ee doonayay inay ku khasbaan caasinimo, wuxuuna arkay guushooda ugu dambaysa ee ay ka gaadheen bahalka iyo sanamkiisa.

“Astaamaha mas weyn oo guduudan, bahal shabeel u eg, iyo bahal geeso wan u eg ayaa lagu muujiyey dawladda dunida ee si gaar ah ugu hawlgeli lahaa ku tumashada sharciga Ilaah iyo silcinta dadkiisa, waxaana sidaas loogu soo bandhigay Yooxanaa. Dagaalku wuu socdaa ilaa dhammaadka wakhtiga. Dadka Ilaah, oo lagu calaamadeeyey haweeney quduus ah iyo carruurteeda, waxaa lagu muujiyey inay aad uga tiro yar yihiin kuwa kale. Maalmaha ugu dambeeya waxaa weli jiray oo keliya hadhaagii. Kuwaas ayuu Yooxanaa ka leeyahay inay yihiin “kuwa xajiya amarrada Ilaah, oo haysta markhaatifurka Ciise Masiix.”

“Iyada oo loo marayo jaahilnimada, dabadeedna wadaadnimada Baabtiisnimada Rooma, Shayddaan wuxuu xooggiisii adeegsaday qarniyo badan isagoo ku dadaalaya inuu markhaatiyaasha aaminka ah ee Ilaah ka tirtiro dhulka. Jaahiliinta iyo kuwa baabtiisnimada raacsanuba waxaa kiciyey isla ruuxii masduulaagga. Waxay ku kala duwanaayeen oo keliya tan ah in wadaadnimada Baabtiisnimada Rooma, iyada oo iska dhigaysa inay Ilaah u adeegayso, ay ahayd cadowga ka sii khatarsan oo ka sii naxariis daran. Iyada oo loo marayo Romanism, Shayddaan dunida ayuu maxbuus ka dhigtay. Kaniisadda Ilaah ee sheegashada lahayd waxaa lagu xaaqay safafka khiyaanadan, waxaana dadka Ilaah in ka badan kun sannadood ku dhibtoodeen cadhadii masduulaagga. Oo markii wadaadnimada Baabtiisnimada Rooma, laga xayuubiyey xooggeedii, lagu qasbay inay joojiso silcinta, Yooxanaa wuxuu arkay quwad cusub oo soo kacaysa si ay ugu celceliso codkii masduulaagga, una sii waddo isla hawshii arxan darrada iyo cayda badnayd. Quwaddan, oo ah tii ugu dambaysay ee dagaal la geli doonta kaniisadda iyo sharciga Ilaah, waxaa lagu astaysay dugaag geeso u eg wan leh. Dugaagyadii ka horreeyey waxay ka soo baxeen badda, laakiin kanu wuxuu ka soo baxay dhulka, taasoo ka dhigan koritaanka nabdoon ee quruunta lagu astaysay. ‘Labada geesood oo u eg wan’ waxay si fiican u metelaan dabeecadda Dawladda Maraykanka, sida lagu muujiyey

labadeeda mabda' ee aasaasiga ah, Jamhuuriyadnimo iyo Protestan-nimo. Mabaadi'dan ayaa ah qarsoodiga awooddayada iyo barwaaqadayada qaran ahaan. Kuwii ugu horreeyey ee magangalka ka helay xeebaha Ameerika waxay ku farheen inay gaadheen dal ka xor ah sheegashooyinka kibirka leh ee papacy-ga iyo kali-talisnimada xukunka boqorrada. Waxay go'aansadeen inay dhisaan dawlad ku taagan aasaaska ballaadhan ee xorriyadda madaniga ah iyo tan diineed.”

“Laakiin xariiqidda adag ee qalinka nebiyannimadu waxay muujinaysaa isbeddel ku yimaadda muuqaalkan nabdoon. Bahalka geesaha sida wan leeyahay wuxuu ku hadlaa codkii masduulaagii, oo ‘wuxuu ku dhaqmaa xoogga oo dhan ee bahalkii hore hortiiisa.’ Nebiyannimadu waxay ku dhawaaqaysaa inuu ku odhan doono kuwa dhulka deggan inay u sameeyaan bahalka sanam, iyo in ‘uu ku qasbo kulligood, kuwa yaryar iyo kuwa waaweynba, kuwa hodanka ah iyo kuwa saboolka ah, kuwa xorta ah iyo kuwa addoommada ahba, inay calaamad ku qaataan gacantooda midig ama fooddooda; iyo inaan ninna wax iibsan karin ama wax gadin karin, kan mooyaane kii lahaa calaamadda, ama magaca bahalka, ama tirada magiciisa.’ Sidaas ayay Protestantism-ku u raacdaa raadadkii Baabtinimada.”

“Waa wakhtigan in malaa’igtii saddexaad lagu arko iyadoo ku duulaysa bartamaha samada, oo ku dhawaaqaysa: ‘Haddii nin uun caabudo bahalka iyo sanamkiisa, oo summaddiisana ku qaato fooddiisa ama gacantiisa, kaas qudhiisu wuxuu cabbi doonaa khamriga cadhada Ilaah oo lagu shubay iyadoo aan waxba lagu qasin koobka xanaaqiisa.’ ‘Kuwanu waa kuwa xajiya amarrada Ilaah iyo rumaysadka Ciise.’ Iyagoo si cad uga soo horjeeda dunida waxaa taagan koox yar oo aan ka leexanayn daacadnimadooda Ilaah. Kuwanu waa kuwa uu Ishacyaah ka hadlayo inay hagaajinayaan jebintii lagu sameeyey sharciga Ilaah, kuwa dhisaya meelihii hore ee dumayna, oo kor u taagaya aasaaska qarniyo badan.”

“Digniinta ugu mudan xurmada iyo hanjabaadda ugu cabsi badan ee abid lagula hadlay dadka dhimanaya waa tan ku jirta farriinta malaa’igta saddexaad. Dembiga soo dejinaya cadhada Ilaah oo aan naxariis lagu darin waa inuu ahaadaa mid dabeecaddiisu aad u xun tahay. Dunida ma lagu daynayaa gudcur ku saabsan dabeecadda dembigan?—Hubaal maya. Ilaah sidaas ulama macaamilo makhluuqiisa. Cadhadiisu weligeed laguma soo dejiyo dembiyada jaahilnimada lagu galo. Ka hor inta aan xukumadiisa lagu soo dejin dhulka, iftiinka ku saabsan dembigan waa in dunida loo bandhigaa, si aadamuhu u ogaado sababta xukummadan loo keenayo, oo uu u helo fursad uu kaga baxsado.”

“Farriinta xambaarsan digniintan waa tii ugu dambaysa ee la dhawaaqi doono ka hor muujinta Wiilka Aadanaha. Calaamadaha uu Isagu qudhiisu bixiyey waxay caddeeyaan in imaatinkiisu aad u dhow yahay. Ku dhowaad afartan sannadood ayaa farriintii malaa’igta saddexaad la dhawaaqayey. Natijada muranka weyn waxaa ka soo baxa laba kooxood: kuwa ‘caabuda bahalka iyo sanamkiisa,’ oo qaata summaddiisa, iyo kuwa qaata ‘shaabadda Ilaaha nool,’ kuwaas oo magaca Aabbaha fooddooda ku qoran yahay. Tani ma aha summad muuqata. Waxaa la gaadhay wakhtigii dhammaan kuwa dan ka leh badbaadada naftoodu ay si dhab ah oo murugo leh u weyddiin lahaayeen, Waa maxay shaabadda Ilaah? maxayse tahay summadda bahalku? Sidee baynu uga fogaan karnaa qaadashadeeda?”

“Shaabadda Ilaah, calaamadda ama astaanta amarkiisa, waxaa laga helaa amarka afraad. Kanu waa amarka keliya ee Tobanka Amar ku jira oo Ilaah u tilmaama inuu yahay Abuuraha samooyinka iyo dhulka, isla markaana si cad uga sooca Ilaaha runta ah ilaahyada beenta ah oo dhan. Qorniinka oo dhan dhexdiisa, xaqiiqada ah awoodda abuurista ee Ilaah waxaa loo soo qaataa caddayn muujinaysa inuu ka sarreeyo ilaahyada jaahiliga oo dhan.

Sabtida uu amray amarka afraad waxaa loo aasaasay in lagu xusuusto shuqulkii abuurista, si ay maskaxda dadka had iyo goor ugu jeedsanaato Ilaaha runta ah oo nool. Haddii Sabtida mar walba la dhawri lahaa, weligeed ma jiri lahayn sanam-caabude, mulxid, ama gaal. Dhawrista quduuska ah ee maalinta quduuska ah ee Ilaah waxay maskaxda dadka u hoggaamin lahayd Abuurahooda. Waxyaalaha dabiicadda ku jira ayaa iyaga xusuusin lahaa Isaga, oo waxay marag ka ahaan lahaayeen xooggiisa iyo jacaylkiisa. Sabtida amarka afraad waa shaabadda Ilaaha nool. Waxay Ilaah u tilmaantaa inuu yahay Abuuraha, waana calaamadda xuquuqda uu si xaq ah ugu leeyahay makhluuqaadka uu sameeyey.

“Haddaba, waa maxay calaamadda bahalka, haddii aanay ahayn sabtida been-abuurka ah ee dunidu aqbashay meeshii sabtida runta ahayd?”

“Bayaanka nebiyadeed ee sheegayay in Baabtiisnimadu ay isugu sarraysay doonto wax kasta oo Ilaah la yidhaahdo ama la caabudo, ayaa si yaab leh ugu rumoobay beddelidda Sabtida laga beddelay maalintii toddobaad loona beddelay maalinta koowaad ee toddobaadka. Meel kasta oo Sabtida Baabtiisnimada la maamuuso iyadoo laga hormarinayo Sabtida Ilaah, halkaas ninkii dembiga ahaa ayaa looga sarraysiiyaa Abuuraha samada iyo dhulka.”

“Kuwa ku doodaya in Masiixu beddelay Sabtida waxay si toos ah uga hor imanayaan erayadiisii qudhiisa. Wacdigiisii Buurta dusheeda ayuu ku dhawaaqay: ‘Ha u malaynina inaan u imid inaan sharciga ama nebiyada baabbi’iyo; uma iman inaan baabbi’iyo, laakiinse inaan dhammaystiro. Runtii waxaan idinku leeyahay, Ilaa samada iyo dhulku ay idlaan, xaraf keliya ama dhibic keliya sinaba ugama idlaan doonto sharciga, ilaa wax walba ay wada dhammaystirmaan. Sidaas daraaddeed kii jebiya mid ka mid ah amarradan kuwa ugu yar, oo dadka sidaas bara, waxaa loogu yeedhi doonaa kan ugu yar boqortooyada samada; laakiinse kii sameeya oo bara iyaga, kaas waxaa loogu yeedhi doonaa kan weyn boqortooyada samada.”

Katooligga Rooma waxay qirayaan in beddelidda Sabtidu ay ahayd mid ay kaniisaddoodu samaysay, waxayna isbeddelkan qudhiisa u soo daliishadaan caddayn u ah awoodda ugu sarraysa ee kaniisaddan. Waxay ku dhawaaqaan in, iyadoo u dhowraya maalinta koowaad ee toddobaadka sida Sabti, Protestant-ku uu aqoonsanayo awooddeeda ay ku dejinayso sharciyo arrimaha Ilaah la xiriira. Kaniisadda Rooma kama ay tanaasulin sheegashadeeda aan-khaldami-karinimada, oo marka dunida iyo kaniisadaha Protestant-ku ay aqbalaan sabtida been-abuurka ah ee ay iyadu samaysatay, si dhab ah ayay u qirayaan sheegashadeeda. Waxa laga yaabaa inay u daliishadaan awoodda rasuullada iyo aabbayaashii hore si ay u difaacan isbeddelkan, laakiin khaladka ku jira dooddooda si fudud ayaa loo garan karaa. Papist-ku waa uu fiiqan yahay oo ku filan inuu arko in Protestant-ku uu is-khiyaanaynayo, isaga oo si kas ah indhaha uga qabsanaya xaqiiqooyinka arrintan ku saabsan. Sida hay’adda Axaddu ay u sii helayso raalli-ahaansho, wuu ku farxaa, isagoo hubsanaya in ugu dambayntii ay dunida Protestant-ka oo dhan keeni doonto calanka Rooma hoostiisa.” Signs of the Times, Noofambar

1, 1899.